

Een aantal kinderdagverblijven van Kinderopvang Humanitas neemt deel aan een onderzoek van pedagoog en psycholoog Elly Singer, gericht op pedagogiek en kwaliteit in kindercentra. De onderzoeksvraag gaat over de betrokkenheid van kinderen bij hun spel. Hoe kun je het aantal kleine botsingen van kinderen verminderen en de betrokkenheid en de kwaliteit van het spel vergroten? In dit artikel kun je lezen op welke manier een aantal van jouw collega's dit aan het onderzoeken is.

Onderzoek naar

Saskia van der Wijk, pedagoog Zuid-Holland-Oost

Pedagogisch medewerkers hebben veel persoonlijke aandacht voor kinderen. Ze proberen snel op signalen te reageren en ervoor te zorgen dat kinderen zich ontspannen en veilig voelen op de groep. Maar toch kunnen kinderen vaak onrustig en vluchtig zijn in hun spel. Het ene moment dit, dan weer naar het volgende. Even hier kijken en weer door. Misschien herken je het wel. Als kinderen snel wisselen van activiteit dan verdiept het spel zich niet, leren ze minder, raken ze overprikkeld en zijn ze na een dag op de groep heel moe. Vooral kinderen met een moeilijker temperament (teruggetrokken, impulsief) hebben hier last van.

Kinderen die 'vraagkijken'

Kinderen worden niet alleen afgeleid door conflicten of het huilen van andere kinderen, maar ook door leuke dingen. Door enthousiaste kreten van andere kinderen tijdens het spel of door een pedagogisch medewerker die opeens bij het spel komt. Wat we in de praktijk zien, is dat kinderen veel om zich heen kijken; we noemen dit 'vraagkijken'. Ze zoeken, ter bevestiging, even oogcontact met de pedagogisch medewerker.

Als een pedagogisch medewerker rondloopt, moeten kinderen dus steeds opletten waar ze is. Als een pedagogisch medewerker rustig langere tijd bij een groepje kinderen zit, hoeft dat niet. Er is nabijheid. Kinderen kunnen dan zelf bepalen hoe nabij of ver weg ze willen zijn.

In buitenlands onderzoek is deze rol van de pedagogisch medewerker onderzocht. Daarbij komt naar voren dat als de pedagogisch medewerker rustig en nabij een groepje kinderen is, de kinderen ook meer betrokken zijn bij hun

spel. Ze spelen dan langere tijd en spelen ook beter met elkaar samen én de pedagogisch medewerker kan af en toe het spel verrijken zonder te storen.

Een blik in de keuken van het onderzoek

Het onderzoek van Elly Singer is een landelijke praktijkonderzoek waar verschillende organisaties en pedagogisch medewerkers aan meewerken. Pedagogisch medewerkers onderzoeken of de betrokkenheid van de kinderen bij het spel groter wordt door een van onderstaande acties uit te voeren:

- De beschikbaarheid van de pedagogisch medewerker vergroten door op een vaste plaats te gaan zitten waar de kinderen spelen: meer nabijheid.
- De omgeving aantrekkelijker maken en het activiteiten aanbod vergroten door iets bijzonders in een hoek voor te bereiden of toe te voegen.
- Het lange wachten verminderen door de gezamenlijke snack en kring af te schaffen.
- Een kind bij aankomst op het kinderdagverblijf na het begroeten te helpen bij het vinden van een activiteit en een speelkameraadje.

Om met een grote groep mensen aan zo'n onderzoek mee te werken, is het nodig om een aantal zaken met elkaar af te stemmen. We moeten het met elkaar eens worden over inhoudelijke punten als: hoe ziet een kind dat bij spel betrokken is er eigenlijk uit? Wat zie je dan als pedagogisch medewerker? Denkt iedere pedagogisch medewerker hier hetzelfde over? Als we daar niet hetzelfde onder verstaan, zijn we immers ieder op een eigen spoor

Pedagogiek

Ben je eigenlijk best nieuwsgierig geworden en zou je ook zoiets willen doen? Wat let je? Overleg met je collega wat je graag zou willen uitproberen. Als je klein wilt beginnen, kun je bijvoorbeeld eens onderzoeken hoe je het 'vraagkijken' bij jou op de groep ziet. Zie je dat gebeuren? Hoe vaak zie je dat? Op welke moment en/of bij welke kinderen? Wat gebeurt er als je bij de kinderen in de buurt gaat zitten?

betrokken spel

bezig. De inhoudelijke vragen die bij dit onderzoek aan bod komen, maken het leuk en interessant om er aan mee te doen. Zoals bijvoorbeeld: hoe is de betrokkenheid van de kinderen in mijn groep op dit moment? Wat gaan we doen om de betrokkenheid van het spel te vergroten? Hoe is de betrokkenheid nadat de pedagogisch medewerkers een van bovenstaande acties hebben toegepast?

Voor de pedagogisch medewerkers is het belangrijk dat het onderzoek in te passen is in het dagelijkse werk. De verslaglegging van de ervaringen moet weinig extra tijd kosten. Er wordt gewerkt met vragenlijsten, film- en fotomateriaal en digitale middelen. En natuurlijk is het belangrijk dat de pedagogisch medewerkers gemotiveerd zijn, plezier hebben in leren en ervan overtuigd zijn dat het delen van ervaringen stimulerend werkt.

De ontdekkingen van kinderdagverblijf De Boemel

De pedagogisch medewerkers van kinderdagverblijf De Boemel in Waddinxveen zijn enthousiast om mee te doen. Vooral omdat ze een eigen keuze kunnen maken voor een bepaald onderdeel en zelf aan de slag kunnen met de invulling hiervan. Ze kiezen voor een verandering in het speelgoed aanbod in de Huishoek en hebben daar op de volgende manier aan gewerkt: eerst hebben we met behulp van filmbeelden een 'nulmeting' gedaan. Vervolgens zijn ze wekelijks verschillende elementen toe gaan voegen en hebben ze vijf kinderen gevolgd die in de Huishoek mochten spelen (een andere collega had de andere kinderen ondertussen onder haar hoede). De pedagogisch medewerkers hebben het vaste groepje

kinderen in de Huishoek elke week gefilmd. Ze namen daarbij een observerende houding aan en hebben zich niet in het spel gemengd. Naderhand hebben ze met andere collega's de beelden bekeken en beoordeeld. Elementen die in die weken werden toegevoegd zijn bijvoorbeeld een schaal vers fruit, knijppakken voor poffertjes, lauwater met echte theezakjes, afwaskwasten en afwasmiddel. De pedagogisch medewerkers verzinnen elke week een andere toevoeging.

Wat ze ontdekt hebben? Kinderen gaan vaker in de Huishoek spelen en blijven er ook langer. Dit resultaat zie je ook buiten de momenten van het onderzoek en ook bij de andere kinderen van de groep. De Huishoek is populair geworden! Ook zien we 'rijker' spel ontstaan. Kinderen vertonen veel imitatiegedrag: ze gaan het fruit schillen en verdelen. Hoewel ze net gegeten heeft, gaat een tweejarige rustig door met het eten van de uitgedeelde bananen. Een appel snijden met een plastic mesje lukt, met enige moeite, echt wel. En een banaan kan in heel veel plakjes. De pedagogisch medewerkers genieten ervan de kinderen zo geconcentreerd bezig te zien. Ze hebben ervaren dat een hele kleine verandering in de hoek heel veel resultaat oplevert en ze worden dan ook steeds enthousiaster naar mate de weken vorderen. Een volgende stap zou kunnen zijn dat ze mee gaan spelen om het spel te verrijken. Bijvoorbeeld door spel te gebruiken om met de kinderen te praten en te benoemen wat ze hebben gedaan. Het startersenthousiasme is dan ook gebleven. Het is uitdagend om op zo'n manier met je eigen vak bezig te zijn.